

noscit Deus, & non nisi per essentiam suam. Non igitur intellectus creatus videns divinam substantiam, videt omnia quae in Dei substantia videri possunt.

4. Amplius. Nulla virtus cognoscitiva cognoscit rem aliquam nisi secundum rationem proprii objecti: non enim visu cognoscimus aliquid, nisi in quantum est coloratum. Proprium autem objectum intellectus est quod quid est, id est substantia rei, ut dicitur in III. de Anima text. com. 9. Igitur quicquid intellectus de aliqua re cognoscit, cognoscet per cognitionem substantiae illius rei: unde in qualibet demonstratione per quam innotescunt nobis propria accidentia, principium accipimus quod quid est, ut dicitur in Lib. Posteriorum II. text. com. 11. Si autem substantiam alicujus rei intellectus cognoscit per accidentia, sicut dicitur in I. de Anima text. com. xi. quod accidentia magnam partem conferunt ad cognoscendum quod quid est; hoc est per accidens, in quantum cognitio intellectus oritur a sensu, & sic per sensibilibus accidentium cognitionem oportet ad substantiae intellectum pervenire: propter quod hoc non habet locum in mathematicis, sed in naturalibus tantum. Quicquid igitur est in re quod non potest cognosci per cognitionem substantiae ejus, oportet esse intellectui ignotum. Quid autem velit aliquis volens, non potest cognosci per cognitionem substantiae ipsius: nam voluntas non tendit in sua volita omnino naturaliter, propter quod voluntas, & natura duo principia activa ponuntur. Non potest igitur aliquis intellectus cognoscere quid volens velit, nisi forte per aliquos effectus, sicut quum videmus aliquem voluntarie operantem, scimus quid voluerit; aut per causas, sicut Deus voluntates nostras, sicut & alios suos effectus, cognoscit per hoc quod est nobis causa volendi; aut per hoc quod aliquis alteri suam voluntatem insinuat, ut cum aliquis suum effectum loquendo exprimit. Cum igitur multa ex simpliciter Dei voluntate dependant, ut partim ex superioribus II. Lib. cap. xvii. patet, & adhuc erit amplius manifestum; intellectus creatus etsi Dei substantiam videat, non tamen omnia cognoscit quae Deus per suam essentiam videt.

Potest autem aliquis contra praedicta objicere, quod Dei substantia est aliquid majus quam omnia quae ipse facere, vel intelligere, vel velle potest: praeter se ipsum: unde si intellectus creatus Dei substantiam videre potest, multo magis possibile est quod omnia cognoscit quae Deus per se ipsum, vel intelligit, vel vult, vel facere potest.

Sed si diligenter consideretur, non est ejusdem rationis aliquid cognosci in se ipso, & in sua causa. Quaedam enim in se ipsis de facili cognoscibilia sunt, quae tamen in suis causis non de facili cognoscuntur. Verum est igitur quod majus est intelligere divinam substantiam quam quicquid aliud praeter ipsam quod in se ipso cognosci potest. Perfectioris autem cognitionis est cognoscere divinam substantiam, & in ea ejus effectus videre, quam cognoscere divinam substantiam sine hoc quod videatur effectus in ipsa. Et hoc quidem quod divina substantia videatur, absque comprehensione ipsius fieri potest; quod autem omnia per ipsam intelligi possint, & cognoscantur, hoc absque comprehensione non potest accidere, ut ex praedictis apparet.

CAPUT LVII.

Quod omnis intellectus, cujuscumque gradus, particeps esse potest divinae visionis.

Quum autem ad visionem divinae substantiae intellectus creatus quoddam supernaturali lumine sublimetur, ut patet ex dictis cap. lvi. non est aliquis intellectus creatus ita secundum naturam infimus qui non ad hanc visionem possit elevari.

Ostentum est enim cap. ltv. quod lumen illud non potest esse alicui creaturae connaturale, sed omnem creaturam excedit secundum virtutem. Quod autem fit virtute supernaturali, non impeditur proprietate diversitatem, cum divina virtus sit infinita; unde in sanatione infirmi quae fit miraculose, non differt utrum aliquis parum, vel multum infirmetur. Diversus igitur gradus naturae intellectualis non impedit quin infimum in tali natura ad illam visionem perducere possit praedictum lumine.

2. Adhuc. Distantia intellectus secundum ordinem naturae supremi ad Deum est infinita in perfectione, & bonitate; ejus autem distantia ad intellectum infimum est finita. Finiti autem ad infinitum non potest esse infinita distantia. Igitur distantia quae est inter infimum intellectum creatum & supremum, est quasi nihil in comparatione ad illam distantiam quae est inter supremum intellectum creatum & Deum. Quod autem est quasi nihil, non potest variationem sensibilem facere, sicut distantia quae est inter centrum terrae & visum, est quasi nihil in comparatione ad distantiam quae est inter visum nostrum & sphaeram octavam, ad quam tota terra comparata obtinet locum puncti: & propter hoc nulla sensibilis variatio fit per hoc quod Astrologi in suis demonstrationibus utantur visu nostro quasi centro terrae. Nihil ergo differt, quicumque intellectus sit qui ad Dei visionem per lumen praedictum eleveatur, utrum summus, vel infimus, vel medius.

3. Item. Supra cap. xxv. & l. probatum est, quod omnis intellectus naturaliter desiderat divinam substantiam visionem. Naturale autem desiderium non potest esse inane. Quilibet igitur intellectus creatus potest pervenire ad divinam substantiam visionem, non impediendo inferioritate naturae.

Hinc Matth. xxii. 30. Dominus hominibus reprobat gloriam Angelorum. Erunt, inquit, de hominibus loquens, sicut Angeli Dei in caelo: & Apoc. x. eadem mensura hominis, & Angeli esse perhibetur: propter quod saepe in Scriptura sacra Angeli in forma hominum describuntur vel in toto, sicut patet de Angelis qui apparuerunt Abraham in similitudine virorum, Gen. xviii. vel in parte, sicut patet de animalibus Ezech. i. 8. de quibus dicitur, quod manus hominis erant sub penis eorum.

Per hoc autem excluditur error quorundam qui dicebant, quod anima humana, quantumcumque eleveatur, non potest ad aequalitatem superiorum intellectuum pervenire.

CAPUT LVIII.

Quod unus alio perfectius Deum videre potest.

I. Part. quae est. xii. art. 6.

Quia vero modus operationis consequitur formam, quae est operationis principium; visionis autem qua intellectus creatus subs-

tantiam divinam videt, principium quoddam est lumen praedictum, ut ex dictis cap. lv. patet: necesse est quod secundum modum hujus luminis sit modus divinae visionis. Possibile est autem hujus luminis diversos esse participationis gradus, ita quod unus eo perfectius illustretur quam alius. Possibile est igitur quod unus Deum videntium perfectius alio videat, quamvis uterque videat ejus substantiam.

2. Adhuc. In quocumque genere est aliquid summum quod excedit alia, est etiam invenire magis, & minus secundum majorem propinquitatem, vel distantiam ab ipso, sicut aliqua sunt magis, & minus calida, secundum quod magis, & minus appropinquant ad ignem qui est summe calidus. Deus autem suam substantiam perfectissime videt, utpote qui solus eam comprehendit, ut supra cap. lv. ostentum est. Igitur & eum videntium unus alio magis vel minus ejus substantiam videt, secundum quod magis vel minus ei appropinquant.

3. Amplius. Lumen gloriae ex hoc ad divinam visionem elevat quod est similitudo quaedam intellectus divini, sicut jam cap. lvi. dictum est. Contrahit autem aliquid magis vel minus assimilari Deo. Possibile est igitur aliquid perfectius vel minus perfecte divinam substantiam videre.

4. Item. Quum finis proportionaliter respondeat his quae sunt ad finem, oportet quod sicut aliqua diversimode praeparantur ad finem, ita diversimode participent finem. Visio autem divinae substantiae est ultimus finis cujuscumque intellectualis substantiae, ut ex dictis cap. xxv. & l. patet. Intellectuales autem substantiae non omnes aequaliter praeparantur ad finem: quaedam enim sunt majoris virtutis, & quaedam minoris: virtus autem est via ad felicitatem. Oportet igitur quod in visione divina sit diversitas, quod quidam perfectius, & quidam minus perfecte divinam substantiam videant. Hinc est quod ad hanc felicitatis differentiam designandam Dominus dicit Joan. xv. 2. In domo Patris mei mansiones multae sunt.

Per hoc autem excluditur error quorundam dicentium omnia praemia esse aequalia. Sicut autem ex modo visionis apparet diversitas gradus gloriae in beatis; ita ex eo quod videtur, apparet gloria eadem: nam cujuscumque felicitas ex hoc est quod Dei substantiam videt, ut cap. xxv. probatum est. Idem ergo est quod omnes beatos facit, non tamen ab eo omnes aequaliter beatitudinem capiunt.

Unde praedictis non obviat quod Dominus Matth. xx. omnibus laborantibus in vinea, licet non aequaliter laboraverint, idem tamen praemium reddendum docet, scilicet departium: quia idem est quod omnibus datur in praemium ad videndum, & ad fruendum, scilicet Deus.

In hoc etiam considerandum est, quod quodam modo contrarius est ordo corporalium, & spiritualium motuum. Omnium enim corporalium motuum est idem numero primum subjectum, scilicet vero diversi; spiritualium vero motuum, scilicet intellectuum apprehensionum, & voluntatum, sunt quidem diversa subjecta prima, finis vero numero idem.

CAPUT LIX.

Quod videntes divinam substantiam, omnia aliquo modo vident.

I. P. quae est. xii. art. 8.

Quia vero visio divinae substantiae est ultimus finis cujuscumque intellectualis substantiae, ut patet ex dictis cap. xxv. & l. Om-

nis autem res, cum pervenerit ad ultimum finem, quiescit appetitus ejus naturalis: oportet quod naturalis appetitus substantiae intellectualis divinam substantiam videntis omnino quiescat. Est autem appetitus naturalis intellectus ut cognoscat omnium rerum genera, & species, & virtutes, & totum ordinem universi: quod demonstrat humanum studium erga singula praedictorum. Quilibet igitur divinam substantiam videntium cognoscit omnia supradicta.

2. Amplius. Si in hoc sensus, & intellectus differunt, ut patet in III. de Anima text. com. vii. quod sensus a sensibilibus excellentibus corrumpitur, vel debilitatur, ut postmodum minor sensibilibus percipere non possit; intellectus autem, quia non corrumpitur, nec impeditur a suo objecto, sed soluti perficitur, postquam intellexit majus intelligibile, non minus poterit alia intelligibilia intelligere, sed magis summum autem in genere intelligibilem est divina substantia: intellectus igitur qui per lumen divinam elevatur ad videndum Dei substantiam, multo magis eodem lumine perficitur ad omnia alia intelligenda quae sunt in rerum natura.

3. Adhuc. Esse intelligibile non minoris ambitus est quam esse naturale, sed forte majoris: intellectus enim natus est omnia quae sunt in rerum natura intelligere; & quaedam intelligit quae non habent esse naturale, sicut negationes, & privationes. Quaecumque igitur requiruntur ad perfectionem esse naturalis, requiruntur etiam ad perfectionem esse intelligibilis; vel etiam plura. Perfectio autem esse intelligibilis est, cum intellectus ad suum finem ultimum pervenerit, sicut perfectio esse naturalis in ipsa rerum constitutione consistit. Omnia igitur quae Deus ad perfectionem universi produxit, intellectui se videnti manifestat.

4. Item. Quamvis videntium Deum unus alio perfectius eum videat, ut ostentum est cap. praec. quilibet tamen ita perfecte eum videt, quod impletur tota capacitas naturalis; quoniam ipsa visio omnem capacitem naturalem excedit, ut ostentum est cap. lvi. Oportet igitur quod quilibet videntium divinam substantiam in ipsa divina substantia cognoscat omnia ad quae se extendit sua capacitas naturalis. Capacitas autem naturalis cujuscumque intellectus se extendit ad cognoscenda omnia genera, & species, & ordinem rerum. Haec igitur quilibet Deum videntium in divina substantia cognoscat.

Hinc est quod Dominus Moysi petenti divinae substantiae visionem respondit Exod. xxxiii. 19. Ego ostendam tibi omne bonum: & Gregorius IV. Lib. Dialog. cap. xxxviii. Quid est quod ibi nesciant, ubi scientiam omnia sciunt.

Si autem praemissa diligenter considerentur, patet quod quodam modo videntes divinam substantiam omnia vident, quodam vero modo non. Si enim per omnia illa intelligantur quae ad universi perfectionem pertinent, manifestum est ex dictis quod videntes divinam substantiam omnia vident, ut rationes modo inductae ostendunt: cum enim intellectus sit quodammodo omnia quaecumque ad perfectionem naturae pertinent; omnia etiam pertinent ad perfectionem esse intelligibilis, propter quod secundum Augustinum super Genes. ad litteram Lib. II. cap. vii. quaecumque facta sunt per Dei Verbum, ut in prima natura subsisterent, fiebant etiam in intelligentia angelica, ut ab Angelis intelligerentur: de perfectione autem naturalis esse sunt naturae specierum, & earum proprietates, & virtutes, ad naturas enim specierum intentio naturae fertur, individua enim sunt.

sunt propter speciem: pertinet igitur ad perfectionem intellectualis substantiae ut omnium specierum naturas, & virtutes, & propria accidentia cognoscat. Hoc igitur in finali beatitudine consequitur per divinam essentiae visionem. Per cognitionem autem naturalium specierum, & individua sub speciebus hujusmodi existentia cognoscuntur ab intellectu Deum vidente, ut ex his quae dicta sunt supra (cap. LV. & LVI.) de cognitione Dei, & Angelorum, potest esse manifestum. Si vero per omnia intelligantur omnia quae Deus suam essentiam videndo cognoscit, nullus intellectus creatus omnia in Dei substantia videt, ut superius ostensum est.

Hoc autem considerari potest quantum ad plura. Primo quidem quantum ad ea quae Deus facere potest, sed nec facit, nec facturus est umquam: omnia enim hujusmodi cognosci non possunt, nisi ejus virtus comprehenderetur; quod non est possibile alicui intellectui creato, ut supra cap. LV. ostensum est. Hinc est quod dicitur Job XI. 7. Forsitan vestigia Dei comprehendes, & usque ad perfectum Omnipotentem reperies? Excelsior caelo est, & quid facies? profundior inferno, & unde cognosces? longior terra mensura ejus, & latior mari. Non enim haec dicuntur quasi dimensionibus quantitatis Deus sit magnus; sed quia ejus virtus non limitatur ad omnia quae magna esse videntur, quin possit etiam majora facere.

Secundo quantum ad rationem rerum factarum, quas omnes cognoscere non potest intellectus, nisi divinam bonitatem comprehendat. Ratio enim cuiuslibet rei factae sumitur ex fine quem faciens intendit. Finis autem omnium a Deo factorum divina bonitas est. Ratio igitur rerum factarum est ut divina bonitas diffundatur in rebus. (1) Sic igitur aliquis omnes rationes rerum creatarum cognosceret, si cognosceret omnia bona quae in rebus creatis secundum ordinem divinae sapientiae provenire possunt: quod esset divinam bonitatem, & etiam sapientiam comprehendere: quod nullus intellectus creatus potest. Hinc est quod dicitur Eccl. VII. 17. Intellexi quod omnium operum nullam possit homo invenire rationem.

Tertio quantum ad ea quae ex sola Dei voluntate dependent, sicut praedestinatio, electio, & justificatio, & hujusmodi, quae ad sanctificationem pertinent creaturae. Hinc est quod dicitur I. ad Cor. II. 11. Quis enim scit hominum quae hominis sunt, nisi spiritus hominis, qui in ipso est? Ita & quae sunt Dei, nemo cognovit nisi spiritus Dei.

CAPUT LX.

Quod videntes Deum, omnia simul vident in ipso.

I. Part. 9. XII. art. 10.

1. Quum autem ostensum sit quod intellectus creatus divinam substantiam videns, in ipsa Dei substantia omnes species rerum intelligat: quaecumque autem una specie videntur, oportet simul & una visione videri, cum visio principio visionis respondeat: necesse est quod intellectus qui divinam substantiam videt, non successive, sed simul omnia contempletur.

2. Item. Summa & perfecta felicitas intellectualis naturae in Dei visione consistit, ut supra cap. XXV. ostensum est. Felicitas autem non est secundum habi-

(1) Al. Si igitur aliquis omnes rationes rerum cognosceret, cognosceret omnia bona &c. Forte sic cognosceret omnia bona &c. (2) Vulgata operum Dei.

tum, sed secundum actum, cum sit ultima perfectio, & ultimus finis. Ea igitur quae videntur per visionem divinam substantiae qua beati sumus, omnia secundum actum videntur. Non ergo unum prius, & aliud posterius.

3. Adhuc. Unaquaeque res, cum venerit ad suum ultimum finem, quiescit, cum omnis motus sit ad acquirendum finem. Ultimus autem finis intellectus est visio divinae substantiae, ut supra cap. XXV. ostensum est. Intellectus igitur divinam substantiam videns non movetur de uno intelligibili in aliud. Omnia igitur quae per hanc visionem cognoscit, simul actu considerat.

4. Amplius. In divina substantia intellectus omnes rerum species cognoscit, ut ex praedictis cap. praeced. patet. Quorumdam autem generum sunt species infinitae, sicut numerorum, & figurarum, & proportionum. Intellectus igitur in divina substantia videt infinita. Non autem omnia ea videre posset, nisi simul videret quia infinita non est transire. Oportet igitur quod omnia quae intellectus in divina substantia videt, simul videat.

Hinc est quod Augustinus in XV. de Trin. cap. XVI. dicit: Fortassis etiam volubiles non erunt nostrae cogitationes, ab aliis in alias entes atque redeuntes; sed omnem scientiam nostram uno simul conspectu videbimus.

CAPUT LXI.

Quod per visionem Dei aliquis sit particeps vitae aeternae.

EX hoc autem apparet quod per visionem praedictam intellectus creatus vitae aeternae sit particeps.

1. In hoc enim aeternitas a tempore differt, quod tempus in quadam successione habet esse, aeternitas vero esse est totum simul. Jam autem ostensum est cap. praeced. quod in praedicta visione non est aliqua successio, sed omnia quae per illam videntur, simul & uno intuitu videntur. Illa ergo visio in quadam aeternitatis participatione perficitur. Est autem illa visio quaedam vita: actio enim intellectus est vita quaedam. Fit ergo per illam visionem intellectus creatus vitae aeternae particeps.

2. Item. Per objecta actus specificantur. Objectum autem praedictae visionis est divina substantia secundum se ipsam, non secundum aliquam ejus similitudinem creatam, ut supra cap. LI. ostensum est. Esse autem divinae substantiae in aeternitate est, vel magis est ipsa aeternitas. Ergo visio praedicta in participatione aeternitatis est.

3. Adhuc. Si aliqua actio sit in tempore, hoc erit vel propter principium actionis quod est in tempore, sicut actiones rerum naturalium sunt temporales; vel propter operationis terminum, sicut substantiarum spiritualium, quae sunt supra tempus, quas exercent in res tempori subditas. Visio autem praedicta non est in tempore ex parte ejus quod videtur, cum hoc sit substantia aeterna; neque etiam ex parte ejus quod videtur, quod etiam est substantia aeterna; neque etiam ex parte vidētis, quod est intellectus, cuius esse non subiacet tempori, cum sit incorruptibilis, ut supra, Lib. II. cap. LXXIX. probatum est. Est igitur visio illa secundum aeternitatis participationem, utpote omnino transcendens tempus.

Am-

4. Amplius. Anima intellectiva est creata in confinio aeternitatis, & temporis, ut in I. de causis propos. 11. dicitur, & ex praemissis potest esse manifestum, quia est ultima in ordine intellectu; & tamen ejus substantia est elevata supra materiam corporealem, non dependens ab ipsa. Sed actio ejus secundum quam conjungitur inferioribus, quae sunt in tempore, est temporalis. Ergo actio ejus, secundum quam conjungitur superioribus, quae sunt supra tempus, aeternitatem participat. Talis autem est maxime visio qua substantiam divinam videt. Ergo per hujusmodi visionem in participatione aeternitatis fit, & eadem ratione quicumque alius intellectus creatus Deum videt. Hinc est quod Dominus dicit Joan. XVII. 3. Haec est vita aeterna, ut cognoscant te solum Deum verum.

CAPUT LXII.

Quod videntes Deum, in perpetuum eum videbunt.

EX hoc autem apparet quod illi qui ultimam felicitatem consequuntur ex visione divina, nunquam ab illa decidunt.

1. Omne enim quod quandoque est, & quandoque non est, tempore mensuratur, ut patet in IV. Physicor. text. com. CXVII. Visio autem praedicta, quae intellectuales creaturas facit beatas, non est in tempore, sed in aeternitate. Impossibile est ergo quod ex quo illius particeps aliquis fit, ipsam amittat.

2. Adhuc. Creatura intellectualis non pervenit ad ultimum finem, nisi quando ejus desiderium naturale quietatur. Sicut autem naturaliter desiderat felicitatem, ita naturaliter desiderat felicitatis perpetuitatem. Cum enim in sua substantia sit perpetua, illud quod propter se desiderat, & non propter aliud, desiderat ut semper habendum. Non igitur esset felicitas ultimus finis, nisi perpetuo permaneret.

3. Amplius. Omne illud quod cum amore possidet, si sciatur quod quandoque amittatur, tristitiam infert. Visio autem praedicta, quae beatos facit, cum sit maxime delectabilis, & maxime desiderata, a possidentibus eam maxime amatur. Ergo impossibile esset eos non tritari, si scirent se quandoque eam amissuros. Si autem non esset perpetua, hoc scirent: jam enim ostensum est cap. LX. quod videndo divinam substantiam, etiam alia cognoscunt quae naturaliter sunt: unde multo magis cognoscunt qualis illa visio sit, utrum perpetua, vel quandoque desitura. Non ergo talis visio adesset eis sine tristitia; & ita non esset vera felicitas, quae ab omni malo immunem reddere debet, ut supra cap. XLVII. ostensum est.

4. Item. Quod movetur naturaliter ad aliquid sicut ad finem sui motus, non remouetur ab eo nisi per violentiam, sicut grave cum projicitur sursum. Constat autem ex praedictis cap. LX. quod omnis substantia intellectualis naturali desiderio tendit ad illam visionem. Non igitur ab illa deficiet nisi per violentiam. Nihil autem tollitur per violentiam alicujus, nisi virtus auferentis sit major virtute causantis. Visionis autem divinae causa est Deus, ut supra cap. LXI. probatum est. Ergo quum nulla virtus divinam virtutem excedat, impossibile est quod illa visio per violentiam tollatur: in perpetuum ergo durabit.

5. Adhuc. Si aliquis videre desinat quod primo videbat; aut hoc erit quia deficiet ei facultas videndi, sicut cum aliquis moritur, vel caecatur, vel aliquo aliter impeditur; aut erit quia non vult amplius videre, sicut cum aliquis avertit visum a re quam prius videbat; vel quia objectum subtrahitur; &

hoc est communiter verum, sive de visione sensus, sive de intellectuali visione loquamur. Substantia autem intellectuali videnti Deum non potest deesse facultas videndi Deum, neque per hoc quod esse desinat, cum sit perpetua, ut supra cap. LV. II. Lib. ostensum est; neque per defectum luminis quo Deum videt, cum lumen illud incorruptibiliter recipiatur secundum conditionem & recipientis, & dantis; neque potest ei deesse voluntas tali visione fruendi, ex quo percipit in illa visione esse suam ultimam felicitatem; sicut non potest velle non esse felix; neque etiam videre desinet per subtractionem objecti, quia objectum illud quod est Deus, semper eodem modo se habet; nec elongatur a nobis nisi inquantum nos elongamur ab ipso. Impossibile est igitur quod visio illa Dei quae beatos facit, umquam deficiat.

6. Praeterea. Impossibile est quod aliquis a bono quo fruitur, velit discedere, nisi propter aliquod malum quod in fruitione illius boni aestimatur, saltem propter hoc quod aestimatur impedimentum majoris boni: sicut enim nihil desiderat appetitus nisi sub ratione boni, ita nihil fugit nisi sub ratione mali. Sed in fruitione illius visionis non potest esse aliquod malum, quum sit optimum ad quod creatura intellectualis pervenire potest; neque etiam potest esse quod ab eo qui illa fruitur visione, aestimetur in ea esse aliquod malum, vel aliquid eo melius, cum visio illius summae veritatis omnem falsam aestimationem excludat. Impossibile est igitur quod substantia intellectualis quae Deum videt, umquam illa visione carere velit.

7. Item. Fastidium alicujus quo prius aliquis delectabiliter fruebatur, accidit propter hoc quod res illa aliquam immutationem facit in re, corrumpendo, vel debilitando virtutem ipsius; & propter hoc vires sensibiles (quibus accidit fatigatio in suis actionibus propter immutationem corporalium organorum a sensibilibus, a quibus etiam fuerint excellentia, corrumpuntur) fastidiunt post aliquod tempus frui eo quod prius delectabiliter sentiebant; & propter hoc etiam intelligendo fastidium patimur post longam, vel vehementem meditationem, quia fatigantur potentiae vires corporalibus organis, sine quibus consideratio intellectus nostri compleri non potest. Divina autem substantia non corrumpit, sed maxime perficit intellectum; neque ad ejus visionem concurrat aliquis actus qui per organa corporalia exerceatur. Impossibile est igitur quod illa visio aliquem fastidiat qui prius ea delectabiliter fruebatur.

8. Amplius. Nihil quod cum admiratione consideratur, potest esse fastidiosum, quia quamdiu sub admiratione est, adhuc desiderium manet. Divina autem substantia a quolibet intellectu creato semper cum admiratione videtur, quum nullus intellectus creatus eam comprehendat. Impossibile est igitur quod substantia intellectualis illam visionem fastidiat, & ita non potest esse quod per propriam voluntatem ab illa visione desistat.

9. Adhuc. Si aliqua duo fuerint prius unita, & postmodum separentur, oportet quod hoc accidat per mutationem alicujus eorum. Relatio enim sicut non incipit esse de novo absque mutatione alterius relatorum, ita nec absque mutatione alterius de novo esse desinit. Intellectus autem creatus videt Deum per hoc quod ei quodammodo unitur, ut ex dictis cap. LX. patet. Si ergo visio illa desinat unione hujusmodi desinente; oportet quod hoc fiat per mutationem divinae substantiae, vel intellectus ipsam videntis: quorum utrumque est impossibile: nam divina substantia est immutabilis, ut in I. Lib. cap. XIII.